

Indledning

Medierne er i dag en betydningsfuld dannelsesfaktor i børn og unges liv og verdensopfattelse. De bruger medierne (især elektroniske) ca. 6-7 timer dagligt og det virker forkert, at de ikke integreres mere i folkeskolen.¹ Dette skyldes bl.a. manglende lærerkvalifikationer, og modstanden mod mediernes ofte forekommende manipulationer og manglende etik.² Det er klart at medierne rummer bagsider som disse, men man må også vægte de positive aspekter, de samtidig medfører, fx nem adgang til information og æstetik, samt børns spejling og leg med identitet. Mediernes blanding af tekst, billede og lyd stiller høje krav til børn og unges analytiske evner, hvis de skal kunne fungere som kritiske mediebrugere. Og det er netop her, vi lærere må sætte ind og medvirke til at give eleverne de fornødne kulturteknikker. ”Fælles Mål” fokuserer meget på kritiske og analytiske færdigheder. Ved ”slutmålet for faget dansk” hedder det bl.a.:

Undervisningen skal lede frem mod, at eleverne har tilegnet sig kundskaber og færdigheder, der sætter dem i stand til at

- *forholde sig åbent og analytisk til tekster fra forskelligartede medier*
- *opnå og vise indsigt i forskelligartede teksters og teksttypers egenart og virkemidler*
- *indgå i dialog om egne og andres skriftlige fremstillinger*
- *forstå og bruge forskellige trykte og elektroniske kildetyper (tekster, billeder og lyd) målrettet og kritisk, herunder udvælge, bearbejde og sammenfatte det væsentlige i teksten i forhold til læseformål*
- *gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer*
- *fortolke, vurdere og perspektivere ældre og nyere dansk og udenlandsk litteratur samt sagprosa og andre udtryksformer på baggrund af såvel umiddelbar oplevelse som analytisk fordybelse*

Birgitte Tufte snakker om den parallelle skole, hvor børn får en del viden udenfor skolen gennem forskellige medier, mens folkeskolen ikke inddrager denne viden nok. Hermed opstår en negativ kløft mellem skole- og fritidsverdenen.

Thomas Ziehe³ fremlægger et syn, som ved første øjekast kan forekomme modsigende i.f.t. Tufte. Han siger, at kløften mellem læreres og elevers kulturelle horisont bliver større og større.

Reformpædagogikken hævder, at man må tage udgangspunkt i elevernes egen erfaringsverdener, men skolen er ifølge Ziehe allerede moderniseret. At åbne skolen for hverdagslivet betyder blot, at man får mere af det samme. Det er produktivt, hvis skolen er anderledes.

¹ Iversen m.fl., 2002

² Fx talk shows som Jerry Springer og Ricki Lake, der totalt overskrider grænsen mellem offentlige og private rum: folk udstilles og det understøtter Ziehes tese om, at moralens gyldighedsområde i hverdagen er blevet mindre: der er større skamfrihed i dette postmoderne samfund. (Ziehe, 2001)

³ Ziehe, 2001

I forbindelse med mediearbejde i skolen (de steder hvor det foregår seriøst), mener jeg, at man netop arbejder anderledes, fordi eleverne her forholde sig mere kritisk og analyserende til medierne, end de gør i hverdagen.

Enhver faktuel avisartikel eller tv-avis bygger på selektion og kombination, idet alt selvfølgelig ikke kan vises. På denne måde er der tale om en redigeret virkelighed. Det interessante ved faktionsanalyse kan være, at se på hvordan og hvorfor fakta og fiktionskoderne anvendes, og hvordan læseren/seeren afkoder de forskellige genrer: hvordan redigeres virkeligheden, i hvilken grad optræder de forskellige virkemidler og hvad betyder det for reception?

Det vigtigt at forstå, at pressens formidling af informationer og billeder absolut ikke er objektiv. Fornylig viste aviser og TV os, hvordan krigen i Irak foregik - eller gjorde den? Det er bl.a. dette denne opgave handler om, samt mediernes æstiske indflydelse på os.

Æstetik i danskundervisningen

I dag fokuseres der meget på det æstetiske⁴. Æstetiske læreprocesser appellerer til, at eleverne bruger deres sanser og følelser. Det drejer sig om form, udtryk og billedgørelse. Indhold og udtryk hænger sammen og heri består det skønne. Intellectet må inddrages og udtrykket skal koncentreres i indholdets tjeneste. Det er derfor en opgave for os lærere, at få eleverne til at arbejde med dette, ved at eksperimentere med form og indhold. Eleverne skal have mulighed for at være medskabende på tekst og andre udtryk, for at kunne opdage den særlige måde at vise tilværelsen og verden på, dvs receptive og skabende processer.

Analyse og fortolkning af Turnleys foto

Fotografiet er taget af Peter Turnley, en velkendt krigsfotograf, der afviste at deltage i officielle presserejser, som amerikansk militær arrangerede under Golfkrigen, for at iscenesætte krigen som klinisk, effektiv og uden menneskelige tab.

Billedet stammer fra Golfkrigen i starten af 1990'erne, datoen fremgår ikke. I dette tilfælde er det bragt i Information d. 20 marts 2003 (den dag der benævnes som Irakkrigens start) mere end ti år efter fotoet oprindeligt blev taget. Billedet vises i centrum på forsiden af avisen og det fylder omtrent 2/3 af siden.

Fotografiet viser tre forkullede og sønderbrændte irakiske soldater, der i en sær formation ligger på ladet af en lastbil sammen med et kanonrør og en olietønde midt ude i en øde sandørken. Desuden

⁴ Henningsen m.fl., 2000 side 83-85

ser det ud til, at der ligger nogle løse lemmer, fx et afrevet hoved. Bagved går en kølig og tilsyneladende uengageret amerikansk soldat (jeg tør kun gisne om de rædsler han har bevidnet).

Komposition

Helt i forgrunden ses ligene på lastvognen (måske 1,5 meter fra fotografen), i mellemgrunden ser man den amerikanske soldat, der er det eneste element i bevægelse. Han er modsætningen til de døde irakere. I baggrunden anes den tomme ørken og en grumset himmel. Af vandrette linjer kan nævnes vognens lad og ørkenens ende i horisonten, mens tøndens og soldatens lodrette. Billedet er taget i normalperspektiv, formentlig for også at vise den tomme, intetsigende og meningsløse ørken. Mit blik rammer helt ubevidst og naturligt centrum til at starte med (de døde), hvorefter blikretningen føres over på soldaten, for så til sidst at kigge igen med stor væmmelse og afsky på de døde og blikket føres automatisk ud af billedets venstre side via kanonen.

Billedet er taget i fuldt dagslys, men farverne er ret kolde, mørke og grå, hvilket understøtter det æstetiske: følelse og stemninger af død og ødelæggelse.

Fortolkning

Fotografen er billedets afsender, og hans oprindelige formål med billedet har været at vise hele verden (modtageren) et udsnit af de virkelige konsekvenser af Golfkrigen. Jeg vurderer det som et stærkt billede med ekstreme æstetiske virkemidler, der rammer dybt i følelser og sanser. At billedet er taget så tæt på, ved en så grufuld situation, er især med til at gøre billedet til noget særligt.

En anden funktion har som sagt været, at vise noget andet end man normalt så i pressen, en anden synsvinkel så at sige.

I og med at billedet blev bragt på forsiden af Information i forbindelse med Irakkrigens start, får fotoet en helt ny funktion som en del af mediernes iscenesættelse af krigen. Målet kan have været at fordele rollerne: hvem er god eller ond, handler krigen om Irak eller Hussein, var den politisk eller kulturel? Fokus er moralsk rettet mod det irakiske folks forfærdelige lidelser.

Det er et sublimt anslag: foruroligende skønt og svært begribeligt. Der tages udgangspunkt i kaos og konsekvensen kan blive, at det politiske underbetones, mens det kulturelle og alment menneskelige overbetones. For med udsigt til menneskelige lidelser bliver politik nærmest blasfemisk.⁵

⁵ Jf Qvortrup: <http://www.cfje.dk/cfje/VidBase.nsf/0/5a3291509221cefb1256d4100452218?OpenDocument>. Her nævnes desuden at flere hundrede vestlige journalister fik tilbud om at blive knyttet til en amerikansk eller engelsk hær enhed. De blev "embedded" med hæren, som det hed. Kun få aviser – i Danmark Politiken og Information – havde journalister i krigszonen på civilbefolkningens side. Det gav naturligvis en tilsvarende "embeddedness" med de civile. Så var det lidelserne, overgrebene og urimelighederne, der kom i centrum.

Analyse og fortolkning af "Pigerne i Bagdad"

Teksten er skrevet af Klaus Rifbjerg og var på forsiden af Information d. 22.3.03. Rifbjerg⁶ satte i 1950'erne en ny standard for, hvad der kan siges i den lyriske form, og ikke mindst hvordan. Med hans digtsamling "Konfrontation" (1960), gav han navn til en hel retning i poesien:

"konfrontationsdigtning", en bestræbelse på at konfrontere mennesket med det moderne samfund og dets teknik. En anklage mod menneskets fremmedgørelse i en verden med maskiner, militære og civile trusler, hvilket tydeligt ses i "Pigerne i Bagdad". Krig er desuden et af Rifbjergs hovedtemaer og han har tidligere skrevet en del i dagbladet Information (jf Lars Qvortrup: *Både 11. september og 20. marts blev introen i øvrigt fulgt op på tredjedagen med et forsidedigt af Klaus Rifbjerg. "Verden er blevet kaotisk på ny" skrev han i september 2001 med citat og kraftig genbrug af Tom Kristensen. 23. marts 2003 hed digtet "Pigerne i Bagdad". At der stilistisk søges tilbage til ekspressionismens kaos-stemning er næppe nogen tilfældighed*).⁷

Med årene har Rifbjerg fået en status som kulturel institution, han kan være provokerende og har ofte svunget pisken i offentligheden.

Metodevalg

Jeg vælger at give en hovedsagelig nykritisk analyse af digtet, fordi nykritikken fokuserer på teksten og dens forskellige elementer. Hermed kan jeg komme i dybden med indholdet og de sproglige og æstetiske virkemidler, som er interessante hos Rifbjerg.

Nykritikken er dog ikke fyldestgørende, hvis man virkelig skal have noget ud af digtet, da den kun fokuserer på teksten og finder forfatter og historiske begivenheder irrelevante. Digtet handler nemlig om en virkelig, realistisk begivenhed, Irakkrigen og derfor må man også se historisk og ideologikritisk på digtet.

Jeg har desuden anvendt lidt biografiske oplysninger, da digtet er typisk "Rifbjergsk".

Genre

"Pigerne i Bagdad" er et lyrisk digt, hvor der kredses om et jeks oplevelser og følelser om begivenhederne i Bagdad under Irakkrigen i 2003. Digtet er på den måde realistisk og der berettes om en række forskellige oplevelser med personer og miljø, som kunne være virkelige.

Desuden er det et kritisk moderne digt, der subjektivt beskriver situationer fra virkeligheden og der er dermed en fast geografisk og historisk ramme.

⁶ Fibiger m.fl., 2001 side 330-336

⁷ <http://www.cfje.dk/cfje/VidBase.nsf/0/5a3291509221cefbc1256d4100452218?OpenDocument>

Komposition

Man kan inddele digtet i 5 strofer, der er af forskellige længder. Digtet følger ikke en bestemt fast form, som man oprindeligt gjorde i digte. Historisk er der sket en slags oprør mod de faste former.⁸

Strofe 1 har 11 verselinjer og handler om en klasse piger, der øver flyverskjul i Bagdad. De er glade, ubekymrede og uskyldige, som var det en leg.

Strofe 2 har 13 verselinjer og handler om en mand, som leder efter kattetarme til en violinstreng, da de ikke kan skaffes. Jeg opfatter ham som et billede på den civile iraker, der forgæves forsøger, at holde hverdagen normalt kørende, under det handelsembargo, som den vestlige verden praktiserede mod Saddam Hussein og Iraks politik. Denne boykotning af handel ramte vel mere de almene irakere fremfor Saddam Hussein, og det er dette, som Rifbjerg skildrer her.

Strofe 3 har 11 verselinjer og det beskriver hvordan folk går rundt og svinger med våben, der er hverken smil eller stilhed, kun brølen fra et afmægtigt dyr, som går sin fortabelse i møde. Jeg ser dette som et billede på Saddam Hussein, og de følger, der kommer af hans magtudfoldelser.

Rifbjerg sammenligner ham med et dyr og spår samtidig, at han går sit nederlag i møde (hvilket også skete et halvt års tid efter digtet blev skrevet, nemlig i december 2003). På linje 26-27 står der: „Jeg så en mand Med overskæg og blod på hænderne”. Dette er symbolsk for Saddam Hussein og hans skyld i vold og drab. „Og jeg så andre gå forbi ham” er formentligt udtryk for de plakater, som afbildede Saddam Hussein overalt i Bagdad, han var på en måde tilstede hvor som helst. Ikke mindst i folks bevidsthed.

Strofe 4 har 19 verselinjer. Her giver Rifbjerg udtryk for sin frustration og afmagt: „jeg ser det ske... og jeg kan intet gøre” og det gentages senere i strofen, for at fortælle, at denne følelse central. „Jeg så det ske” kan være en reference til andre krige, fx Golfkrigen i starten af 1990'erne.

Forfatterens holdning pointeres: krige vil altid medføre kaos og elendighed. I denne strofe mødes børnene og den civile mand, som nu overvejer, om man kan spille på mennesketarme og male med det blod, der flyder alle vegne. Han forsøger nu forgæves og desperat at finde en mening i galskaben, noget man kan bruge til noget.

Strofe 5 har to verselinjer, et spørgsmål og et svar: „jeg er fortabt”. Igen giver Rifbjerg sin frustration og væmmelse over krig til kende.

Fortællerrolle

Fortælleren i digtet er en førsteperson- eller jegfortæller, som fortæller om personlige oplevelser. Jegfortællere er det mest almindelige i digte og i ”Pigerne i Bagdad” fornemmer jeg, at det er

⁸ Lützen, 2003 side 36

Rifbjergs eget jeg, der fortæller. Det er meget personligt og holdningen er klar og tydelig. Jeg mener, at man lettere kan forholde sig til jegfortællere fremfor 3. personsfortællere.

Fortælleren er eksplicit og dermed synlig og tydeligt til stede i teksten: „Jeg så en klasse piger... der ikke huskede den forrige krig”. Desuden viser citatet, at jeget er alvidende.

De første tre strofer er skrevet i datid og foregår før krigen. Strofe 4-5 er i nutid og beskriver krigen, mens den står på. Dette er et utraditionelt virkemiddel, der bevirker en optrapning af spænding.

Sprog

Sprogbruget er enkelt og næsten hverdagsagtigt, med få adjektiver og mange verber og substantiver. Tegnsætningen er yderst sparsom: der er ingen kommaer, og kun få punktummer, noget tilfældigt placeret. Der er heller ingen rim. Dette er postmoderne træk, som bryder med traditionen.

Grænserne er flydende og de postmoderne digtere er i høj grad frisat til at omgå fortidens litteratur, som de har lyst, dvs. et uhøjtideligt og uforpligtende forhold til traditionen.⁹

Der er en enkelt metafor i digtet: „Kun denne brølen Fra et afmægtigt dyr”. Metaforen er kryptisk og fortæller os ikke hvad der sammenlignes med, men det er oplagt, at det er et billede på Saddam Hussein, som jeg nævnte tidligere.

Digtet rummer kraftige æstetiske virkemidler og de taler direkte til vores følelser og sanser, når vi læser om de uskyldige ofre for krigen. Især strofe står klart, som billede på min nethinde og jeg mener, at formen passer fint til indholdet: der er intet sted i teksten som er uden betydning, ligesom nykritikken også fordrer.

Motiv og tema

Motivet er de civile irakere og deres hverdag under Irakkrigen, hvilket også antydes i titlen, ”Pigerne i Bagdad”. Det er fortalt gennem en jegperson, som ser det hele ske, på sin vis udeforstående og samtidig midt i det hele, fortabt og uden indflydelse: „Og det er mine børn”. Jeg tror ikke man skal tage sætningen bogstaveligt, som om jeget fx er en irakisk mand, men snarere at det er Rifbjerg selv, som ser det hele gennem massemediernes daglige strøm, og han sympatiserer med de uskyldige ofre. Man kunne også tolke sætningen som om jeget er en gud (det være sig de kristnes eller muslimeres), men sådan forstår jeg det ikke (jf. *jeg er fortabt*).

Sammenfatning

Jeg mener det er et flot digt, som afspejler den fæle situation, der foregik i Irak for et år siden. Budskabet er helt tydeligt: undgå krig – det medfører vold og ødelæggelse. Rifbjerg nægter at tage parti hos nogle af krigens parter, hverken hos Saddam Hussein (det afmægtige dyr, med blod på

⁹ Nielsen og Skriver, 2000

hænderne) eller den vestlige verden, som rammer civile og uskyldige mennesker, i forsøget på at vælte Hussein. Krig fremstilles i digtet som noget dyrisk, langt væk fra humaniteten: „Kun denne brølen fra et afmægtigt dyr” og „overvejer om man kan bruge mennesketarme til at spille på” (i stedet for kattetarme). Der er heller ikke noget forslag til en alternativ løsning.

Digtet er nemt at tolke og med flere muligheder. Derfor er det godt at anvende i danskundervisningen. Det er vigtigt, at man som lærer lader alle elever komme med kommentarer til litteratur, der læses og ikke afvise deres tolkninger eller komme med bedrevidende bud, jf Olga Dysthe, ”Det flerstemmige klasserum”.

Tekstmaterialet og dets egnethed i danskundervisningen

Jeg mener helt overordnet, at materialet egner sig godt til undervisning i folkeskolens ældste klasser (9. eller 10.). Det handler om faktion, mediebevidsthed og herunder æstetisk, etisk og historisk forståelse. Desuden forholder de enkelte tekster sig meget til spørgsmål om troværdighed, synsvinkler, etik og i det hele taget er journalisterne og skribenterne meget selvbevidste. Jeg ser denne udvikling i mediernes faktion som et træk, der er meget typisk for vores samfundsmæssige kultur. Thomas Ziehe¹⁰ er optaget af at beskrive dette forhold og han indfører begrebet *øget refleksivitet*, dvs måden at forholde sig til sig selv på, som et gennemgående forhold i det postmoderne samfund. Det er ikke identisk med at være reflekterende. Et eksempel han nævner i forbindelse med skolen, er en elev, som spørger om undervisningsstoffet: „Hvad har det med mig at gøre?” Elever har også svært ved at forholde sig til stof og viden, som ikke er kendt på forhånd, bl.a. på grund af, at den viden vi har i dag, allerede kan være forældet i morgen, jf. den teknologiske udvikling fx. Det medfører naturligvis nogle vanskelige forhold for læreres arbejde, men det er dette vi må forberede os på. Ziehe har mange flere vigtige udsagn, men dem er der desværre ikke plads til her.

I ”Fælles Mål” hedder det bl.a.: *Formålet med undervisningen i dansk er at fremme elevernes oplevelse af sproget som en kilde til udvikling af personlig og kulturel identitet, der bygger på æstetisk, etisk og historisk forståelse.* Der er således et dannelsesaspekt, der hører til danskfaget, som skal fremme elevernes identitetsdannelse. ”Fælles Mål” nævner også, at eleverne skal kunne:

- *tilegne sig kundskaber om trykte og elektroniske medier, billedkunst, film og drama og udtryksformernes sprog og æstetik*
- *gøre rede for og vurdere etiske, æstetiske og historiske aspekter i tekster og andre udtryksformer*
- *have indsigt i sprog, teksters og forskelligartede mediers æstetik og gøre rede for samspillet mellem sprog, indhold, genre og situation*

¹⁰ Ziehe, 1989

Det handler således både om viden og kundskab, samt egne og andres udtryk. Og ved at arbejde med materialets tekster, kan eleverne få styrket en række af disse kompetencer.

Tekst 1, 2 og 3 kan alle betegnes som artikler under genren ”nyhedsanalyse og baggrundsartikel”. De er kommenterende, meningstilkendegivende og perspektiverende, og sætter nyheden i perspektiv. Der er ikke plads til udførlige analyser her, så jeg berører ikke tekniske detaljer som artiklernes komposition (rubrik, byline, manchete, faktaboks osv) og meget andet relevant. I stedet præsenterer jeg kort teksterne og deres vigtigste træk.

Tekst 1 ”Den nådige krig er en illusion” er skrevet af David Trads, Informations chefredaktør. Det er som tidligere nævnt en slags ”åbning om dramaet, Irakkriegen”. Trads tager udgangspunkt i Golfkrigen og lægger kritiske synspunkter frem i forhold til politikere og verdenspresse, som lægger skjul på de faktiske begivenheder, eller kun viser den fra én synsvinkel. Han spør, at det samme vil ske under Irakkriegen, mens drabstallene måske vil nå op på tusinder eller titusinder i værste fald.¹¹ Desuden er han både kritisk over for Hussein (*despoten der i et kvart århundrede har terroriseret sit eget folk*) og Bush (*stålsat i sit krav om action*). Her tænkes formentlig på de påståelige beviser Bush fremlagde om ødelæggelsesvåben. Beviser som aldrig er blevet bekræftet. Trads mener, at krigen er forhastet og gør forbandet ondt.

Argumentationskneb er et vigtigt aspekt at undersøge, når man ser på sagprosa. Trads bruger fx den kendte fotograf, Turnley, for at støtte sin egen mening om, at krigen må vises fra flere vinkler. Altså et slags ”ekspertkneb”, som her er nok så rigtigt.

Kort sagt rummer teksten materiale til diskussion om æstetik (især billedet), etik (krigen gør ondt) og knap så meget historie

Tekst 2 ”Skal de bringes?” er fra Politiken d. 25.3.03. Artiklen handler om tre personer, som tager stilling til seks billeder fra krigen. De er alle optagede af, at krigen må ses fra flere vinkler. Den første er professor i etik, Svend Andersen, som er kritisk over for krig i det hele taget. Han er hverken på Husseins eller Bushs side. Han forklarer, at vi er vant til at se alt, medierne har for længst overskredet alle grænser. Den næste kommentator er major, Ove Hansen, som virker overvejende positiv over for Bushs og de allierede styrker. Jeg tror ikke på, at han er så naiv, at han virkelig tror på, at billederne af amerikanere, der tager sig af de irakiske soldater, ikke er iscenesatte. Den tredje kommentator er Politikens billedredaktør, Anne-Grethe Svendsen, som er

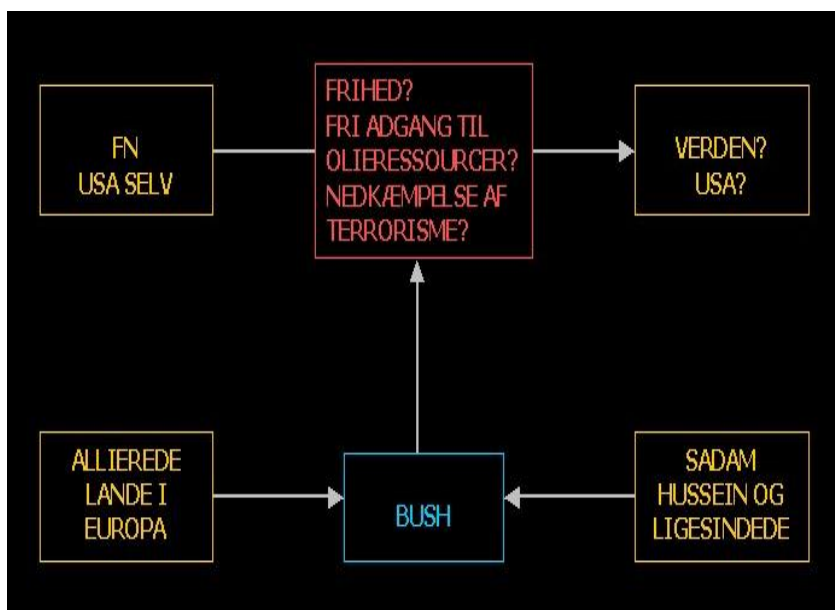
¹¹ På www.jp.dk (Jyllands Posten) kunne man i går (24/5-04) læse følgende: *Siden kampene startede den 5. april har der været 1168 dræbte og 2350 sårede, sagde embedsmanden, Jamal al-Ani.* Og det er endda under de kampe, som er foregået efter den egentlige ”Irakkrigs” slutning. Man kan således ikke sige, at krigen er helt afsluttet.

negativ overfor de allierede styrkers krigsførelse. Hun mener, at billedet af den sårede pige ikke burde bringes, da det er unødvendigt og rystende.

Tekst 2 rummer godt materiale til at diskutere især æstetik, da billederne taler meget direkte til følelserne. Desuden har den det etiske aspekt som tema: skal de bringes?

Tekst 3 ”Drengerøve eller feltherrer og hvorfor blev det dét billede vi så?” af Karen Klarskov er fra Politikens forside d. 9.4.03. Teksten har flere artikler. Den første er en analyse af billedet, hvor amerikanske soldater har indtaget Husseins sønderbombede palads. Det drejer sig generelt om iscenesættelse eller ej. Herefter forklarer fire avisredaktører, hvorfor de valgte billedet (”Dagens Nyheter” valgte et andet billede, for at vise krigens brutalitet og ikke en soldat, der sidder og venter på en kop kaffe, der skal komme flyvende.) Jyllands Posten virker blødsøden og tager Bushs og amerikanernes parti (*ser ud, som om de er klar over, at det ikke kun gælder om at vinde krigen. De skal også vinde freden*).

Da jeg søgte på internettet¹² (sammen med klassekammerat, Dennis Nielsen), fandt vi en aktantmodel over dele af pressens fremstilling og tolkning af krigen:



Modellen stammer fra den strukturalistiske analysemetode, oprindeligt beregnet på eventyr, men er yderst anvendelig på sagprosa.

Bush er subjekt, der forsøger at nå frihed (objekt).

Allierede er hjælpere, Hussein er modstander, FN og USA er giver og verden og USA er modtager.

Fagdidaktiske overvejelser

Faktion og sagprosa er et vigtigt område for danskundervisningen, som jeg har en fornemmelse af bliver forsømt af flere lærere. Det bekræftes i en artikel fra ”Folkeskolen” (april eller maj 2004, jeg husker det ikke præcist), som handler om, at selv folkeskolens ældste elever ikke har udviklet en

¹² Modellen er hentet fra <http://www.textanalyse.dk/Sagteksters%20aktantmodel.htm>

ordentlig og ”sund” kritik overfor kilders sandfærdighed og relevans, når de søger på nettet. Det er denne kritiske kompetence, som er særlig vigtig for, at eleverne rustes til at navigere i mediernes virvar, og dette kan man arbejde med, ved undervisning om fiktion og sagprosa.

”Fælles Mål” fokuserer meget på kritisk forståelse, som beskrevet i indledningen. Eleverne skal kunne:

- *forstå og bruge forskellige trykte og elektroniske kildetyper (tekster, billeder og lyd) målrettet og kritisk, herunder udvælge, bearbejde og sammenfatte det væsentlige i teksten i forhold til læseformål*
- *søge forskellig slags information og anvende den bevidst i en form, der passer til situationen.*

Birgitte Tufte¹³ har udviklet „zig-zag modellen“. Jeg mener, at den er fornuftig at bruge til arbejdet med medier i skolen. Citat side 20: *i det pædagogiske arbejde fastholdes en fremadskridende zigzag bevægelse mellem elevernes egenproduktion, refleksion over egenproduktion, ny egenproduktion, analyse af egenproduktion og endelig analyse af professionelle medieproduktioner.* Tanken er at eleverne vil udvikle kompetencer ved selv at afprøve mediernes muligheder og fortolke dem. Målet er så at få lærerne til at bruge den.

Litteratur

- Fibiger, Johannes m.fl.: Litteraturens veje, Gads Forlag, 1. udgave, 5. oplag 2001
- Henningsen, Sven E. m.fl.: Danskfagets didaktik, Dan sklærere forening, 2000
- Iversen, Gurli Bjørn m.fl.: Mediedidaktik, Dan sklærere forening, 2002
- Lützen, Peter Heller: Analyse og relevans, Dan sklærere forening, 2003
- Nielsen og Skrivers: Dansk litterær analyse, Akademisk forlag og DR Multimedie, 2000
- Skardhamar, Anne-Kari: Litteraturundervisning – teori og praksis, Gyldendal Uddannelse, 2001
- Ziehe, Thomas: Ambivalenser og mangfoldighed, Politisk Revy, 1989
- Ziehe, Thomas: Modernitets- og ressourceperspektivet, Sociologisk Laboratorium, 2001

Internet

<http://www.cfje.dk/cfje/VidBase.nsf/0/5a3291509221cefbc1256d4100452218?OpenDocument>

<http://www.textanalyse.dk/Sagteksters%20aktantmodel.htm>

www.jp.dk

¹³ Iversen m.fl., 2002